

A könyvtáros álma, avagy digitális kutatószobák a felhőben

A Csorba Győző Könyvtár által 2018 őszén szervezett helyismereti konferenciára¹ készítettünk egy előadást Dénes Gizella (1887–1975) baranyai írónőről. Fekete László kiváló bibliográfiája volt a segítségünkre, ráadásul az író szülőfalujában rendelkezésünkre állt irathagyatékának egy része. Elkezdtuk ennek digitalizálását, a születésitől a halotti anyakönyvi kivonatig, a leveleken át a kéziratokig, majd következtek sorban a regényei, a novelláskötetei, a róluk szóló recenziók és egyéb dokumentumok. Ócsárdon fotókat készítettünk, felvettük a kapcsolatot az irathagyaték Pécssett élő örökösével.

Szerencsés helyzetben éreztük magunkat: az író minden megjelent és kéziratban megmaradt írása elérhető közelségbe került, Dénes Gizella örököse örömmel fogadta, és segíteni szándékozik a jövőben is munkánkat. Mivel mindkettőnk számára és a jogutód részére is hozzáférést kívántunk biztosítani a digitalizált dokumentumegyütteshez, ezért olyan internetes szolgáltatást választottunk a dokumentumok kezeléséhez, amely mindezt lehetővé teszi számunkra, ebből lett a *DenesGizella1897* Google Drive. Az adatgyűjtés időszakában a Google levelező szolgáltatása, a Gmail, és a hozzá tartozó Google Drive felhőszolgáltatás tűnik a legmegfelelőbbnek: 15 GB bőven elegendő tárhely egy-egy író, költő, történelmi esemény digitalizált dokumentumainak az összegyűjtéséhez, és a „kész” munka könnyedén letölthető a helyismereti osztályok szervereire.

Talán elmondhatjuk, hogy a nagy mennyiségű szövegtenger sehol máshol nem található meg egybegyűjtve. Az 1925 és 1944 között megjelent 37 regény, 5 novelláskötet és a megszámlálhatatlan mennyiségű újságcikk teljes szövege, nagyrészt OCR-ezve, kereshetővé tett szöveggel olvasható a digitális tárhelyen.

A *denesgizella1897@gmail.com* e-mail címre küldött levéllel bárki által gyarapítható a gyűjtemény. Ideális esetben a világ bármely pontján fellelt Dénes Gizella-émlék látóköriünkbe kerülhet.

Az Országos Széchényi Könyvtár Kézirattárából már előkerült néhány kiadatlan kézirat, de magángyűjtemények is felhívhatják magukra a figyelmet, digitálisan megosztva a birtokukban lévő hivatalos iratokat, kéziratokat, fényképeket, filmfelvételeket.

Anekdoták, vagy az íróval való személyes találkozások emlékét rögzítő elbeszélések is gazdagíthatnák a Dénes Gizella „emlékhelyet”. Az oral history sajátos formája jönne így létre, ahol a riportalany az aktív fél, a drive szerkesztője pedig a megszólított. Később hagyományos formában is elmélyíthetőek a történetek és interjúk.

Ekkor kezdünk igazán álmódzni. Milyen egyszerű lenne a Dénes Gizellához hasonló *digitális kutatószobák*ba belépve tallózni művészek, politikusok, történelmi események titkai között. Az íróval kapcsolatba került Babits Mihály, Nagy Ferenc (volt miniszterelnök), Horváth Kázmér (mohácsi köztisztviselő), hogy csak a legnevesebbeket említsük. Babitscsal udvarias levelet váltott, Horváth Kázmérral barátiakat, Nagy Ferencről pedig az *Ezüstnyárfák* című regény Tar Istvánját mintázta. (Nagy Ferenc Tar István álnéven ismertette a regényt.) Jelen pillanatban leginkább Kocsis László pap költő irathagyatéka lenne segítségünkre. Dénes Gizella lelki társának valahol Szombathely környékén található – korábban Ács László birtokában lévő – iratai között Dénes Gizella-levelek, és a pap költő naplóbejegyzései árulkodnának barátságukról. Felvettük a kapcsolatot Ács Lászlóval. Segítőkész válaszából tudjuk, hol keressük a Dénes Gizella életművét megismerni szándékozók számára fontos iratokat.

Az álmok szárnyán Baranya határait lépjük át: minden magyar megyei könyvtár helytörténeti osztálya szervezhetné a drive-ok létrehozását, digitalizálhatná egyes helyi szerzők irathagyatékait. Álmodunk, vagyis a szerzői jogi akadályokkal egyelőre nem törődünk. Történészek, irodalomtörténészek saját kutatásaik digitalizált dokumentumaik közzétételével, az eredményeikhez vezető „lábnymokkal” segíthetnék az utánuk jövőket. Mennyi párhuzamosság lenne kiküszöbölhető, mennyi energia lenne megtakarítható! Mennyi megőrizendő és közreadandó szellemi kincs! A meglévő digitalizációs programok hatalmas mennyiségi eredményeit ezek a minőségileg fontos, helyi jelentőségű *virtuális terek* szépen kiegészítenék. Az Arcanum adatbázisai jelentős támogatást nyújtottak a *DenesGizella1897* Google Drive létrejöttéhez.

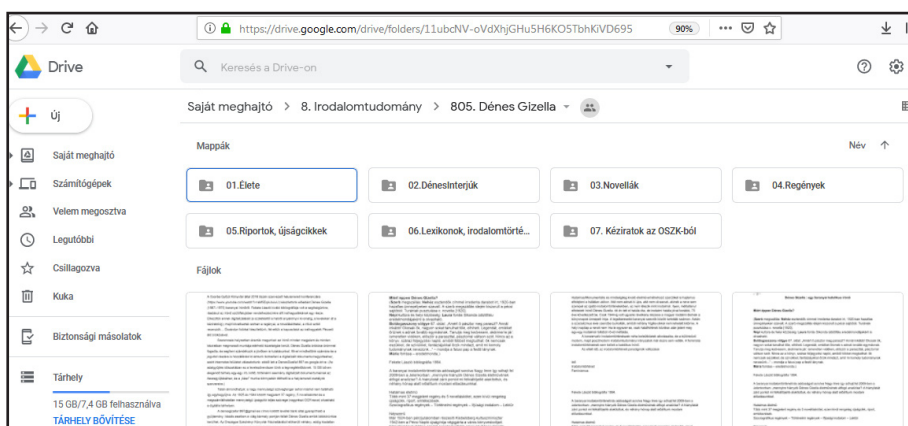
A könyvtáros álma, hogy minden segítséget megadjon a könyvtárhasználónak abban a témában, amelyben az a segítséget kéri. Forradalmi vízióink ebből a kutatómódszertani szempontból némileg demokratikusabbá tenné a társadalomtudományokat. Senkit nem tartana vissza egy-egy digitális kutatószoba tartalmának gazdagításától, de megkönnyítené a kutatók és az érdeklődők számára az eredményekhez és a forrásokhoz való hozzáférést. Bizonyára rengeteg *zajjal* jár a társadalmi kommunikáció ezen formája, itt lép be képbe a szerkesztő felelőssége. A szerkesztő, a helyismereti könyvtáros vagy a hivatásos történész, irodalmár gyarapíthatja szakszerűen a drive-ot; valamint rendezetté, áttekinthetővé teheti a felhalmozott anyagot, tematikus egységeket hozhat létre, azokon belül pedig kronologikusan rendszerezheti a feltöltött dokumentumokat. A drive-ok szerkesztőinek munkája kiválthatja a bibliográfus tevékenységét, szövegfájlokba rendezve a mappák tartalomjegyzékeit, a mappán belüli sorrendet követve. A *rendezett virtuális terek* az annotált bibliográfiáknál is többet tehetnek egy-egy téma feltárásában. A drive-okon keresztül adott téma tekintetében tovább fejlődhet a különböző könyvtárak (pl.: szakkönyvtárak, egyházmegyei könyvtárak), levéltárak és egyéb közgyűjtemények vagy szervezetek közötti kommunikáció. A *virtuális életműkiállítások* sokasága között kapcsolatok teremthetőek, az átjárhatóságot a könyvtári honlapokon való nyilvánossá tétel garantálja. Az egyes könyvtárak honlapjai befogadhatnak a drive-okon, ezeken az alapvetően magánjellegű

tárhelyeken összegyűjtött dokumentumegyütteseket, igazi nyilvánosságot teremtve a számukra.

Álmunk lejegyzésével a könyvtárak helytörténeti részlegeinek munkájához igyekezünk hozzájárulni a drive mint virtuális cselekvési tér bemutatásával. Reményeink szerint az általunk ismertett gyakorlat és a megfogalmazott elképzelések értő fülekre találnak.

Jegyzet

1. A *Pécs-Baranya Évszázadai – Történetek Baranyából különös tekintettel a szerb megszállás időszakára* című konferencia 2018. november 15-16-án került megrendezésre a Csorba Győző Könyvtárban, a pécsi Tudásközpontban. A konferencia videofelvételei az alábbi linkek segítségével érhetőek el: <https://www.youtube.com/watch?v=sM5EqAJ0JuU> ; <https://www.youtube.com/watch?v=mJA-rjNsl0c> (2019.05.15.).

A DénesGizella1897 Google Drive felülete a kézirat leadásakor

Nívódíj

A Kovács Máté Alapítvány 2019. május 31-i határozatával publikációs Nívódíjat alapított abból a célból, hogy Kovács Máté bibliológiai koncepciójának megfelelően, a koncepcióban kifejtett részterületek megismerésére, népszerűsítésére és elmélyítésére vonatkozó publikált tanulmányokat (továbbiakban: publikációkat) jutalmazza.

A Nívódíj a díjazott (vagy többszerzős publikáció esetén díjazottak) nevére kiállított oklevél, amelyet a Kuratórium elnöke ír alá, és az elnök vagy az átadással megbízott tagja ad át. A Nívódíjat elnyert szerzőt (vagy többszerzős publikáció esetén szerzőket) a Kuratórium 50.000,- azaz Ötvenezer Ft jutalomban részesíti (több szerző esetében az összeg egyenlő arányban megosztásra kerül).

(Forrás: <http://www.kovacsmatealapitvany.hu/>)